

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	18 Medi 2017
Pwnc:	Bid Twf Economaidd Gogledd Cymru - Diweddariad Cynnydd
Aelod(au) Portffolio:	Cllr. Richard Dew (Portffolio) & Cllr. Llinos Medi Huws (Arweinydd)
Prif Weithredwr	Dr Gwynne Jones
Awdur yr Adroddiad:	Dr Gwynne Jones
Rhif Ffôn:	GwynneJones@ynysmon.gov.uk
E-bost:	(01248) 752102
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i'r holl Aelodau Etholedig

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Argymhellion

- I nodi a chefnogi cynnydd datblygiad Cais Cytundeb Twf cystadleuol ar gyfer y rhanbarth.
- I gefnogi “mewn egwyddor”, y model llywodraethu dewisol o gydbwyllgor statudol ar gyfer datblygiad pellach gydag adroddiad llawn ar gyfansoddiad argymelledig a chylch gorchwyl, wedi ei gefnogi gan Gytundeb Rhyng Awdurdod, i ddilyn yn nes ymlaen yn y flwyddyn.
- Fod yr Arweinydd wedi ei awdurdodi i fod yn aelod o'r Cydbwyllgor Cysgodol yn y cyfamser.
- Fod yr Arweinydd fel un o Arweinwyr y chwe chyingor a gynrychiolir ar y Cydbwyllgor Cysgodol yn cael ei awdurdodi i ddechrau trafodaethau cynnar gyda Llywodraethau ynglŷn â maint ac amlinelliad cynnwys Cais Cytundeb Twf, gan nodi na fydd unrhyw ymrwymiadau economaidd nac o fath arall yn cael eu cytuno yng nghanau cyntaf y trafodaethau.
- Fod awdurdod yn cael ei ddirprwyo fel bod y Prif Weithredwr yn gallu awdurdodi cyfraniad ariannol cychwynol o hyd at £50,000 allan o wariant 2017/18 ar gyfer datblygiad manwl o'r cais Cytundeb Twf.

1. Crynodeb Gweithredol

1.1 Mabwysiadwyd [Gweledigaeth Twf ar Gyfer Economi Gogledd Cymru](#) (eitem 23 ar yr agenda) gan y cabinet ym mis Medi 2016. Mae'r weledigaeth yn gosod uchelgais strategol i Ogledd Cymru ar gyfer datblygu trafniadaeth ac isadeiledd, sgiliau a swyddi, a thwf ac arloesi busnes. Mabwysiadwyd y strategaeth gan y pum cyngor arall yn y

rhanbarth ynghyd a chyrrff eraill (Cyngor Busnes Gogledd Cymru a Sefydliadau Addysg Uwch ac Addysg Bellach) ar yr un pryd.

- 1.2 Mae Gogledd Cymru wedi cael gwahoddiad ffurfiol i ddatblygu'r strategaeth i fod yn 'Gais Twf' ar gyfer buddsoddiad cenedlaethol a throsglwyddo pwerau i'r rhanbarth gan Lywodraethau Cymru a'r DU. Mae'r gwaith rhanbarthol yn cydreddeg a datblygiad a chytundeb ceisiadau twf mewn rhanbarthau penodol yn Lloegr ac yn Ne Cymru. Y targed gweithredol yw dechrau trafodaethau gyda Llywodraethau ym mis Tachwedd 2017 er mwyn cytuno ar 'benawdau'r telerau' yn y flwyddyn ariannol bresennol, sy'n gorffen ym mis Mawrth 2018.
- 1.3 Mae cynnwys y strategaeth bron a'i orffen ar gyfer cael ei roi mewn cais ffurfiol o dan bedwar pennawd cysylltiedig sef, gwaith a safleoedd tai strategol; arloesi a thwf busnes: isadeiledd trafniadaeth a gwasanaethau; a sgiliau, diweithdra a diwygiad cymdeithasol. Mae Gwaith ychwanegol yn cael ei wneud i ddatblygu thema unedig er mwyn cynorthwyo pwrpas a buddion y Cais Cytundeb Twf a gwella ymwybyddiaeth a dealltwriaeth ymysg partneriaid, rhanddeiliaid, chynghorwyr y Llywodraeth, busnesau a thrigolion.
- 1.4 Mae model dewisol llywodraeth ranbarthol sef cydbwyllgor statudol wedi ei osod yn yr adroddiad. Mae angen trefniadau dros dro ar gyfer rheolaeth wleidyddol cam cyntaf y trafodaethau hyd at ffurfio cydbwyllgor. Felly rydym yn argymhell cydbwyllgor cysgodol, heb unrhyw bwerau penderfynu ffurfiol. Nid oes trafodaeth wedi ei chael eto o ran pa Awdurdod Lleol fydd yn cynnal / arwain ar y mater.

2. Datblygiad Cais Cytundeb Twf

- 2.1 Mabwysiadwyd Gweledigaeth Twf ar Gyfer Economi Gogledd Cymru gan gyrrff ar draws y rhanbarth yn 2016. Roedd y weledigaeth yn disgrifio Gogledd Cymru fel "rhanbarth hyderus, unedig gyda thwf economaidd cynaliadwy, sy'n manteisio ar lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel ynghyd a'i gysylltiadau gydag economïau'r Pweryd Gogleddol ac Iwerddon". Mae'r ddogfen yn gosod strategaeth ac uchelgais i Gogledd Cymru allu cyflawni'r weledigaeth trwy fuddsoddi mewn trafniadaeth ac isadeiledd, gwella sgiliau a swyddi, a chefnogi arloesi a thwf busnes. Uchelgais y strategaeth yw gwella ysbryd cystadleuol y rhanbarth, cynyddu Gwerth Ychwanegol Crynswth (GYC) yr economi ranbarthol i gau'r bwlch sydd rhwng GYC y rhanbarth a chyfartaledd y DU, a hybu busnes i greu swyddi newydd ac amddiffyn rhai sydd eisoes yn bodoli.

2.2 Gwahoddwyd rhanbarthau penodol yn Lloegr, Rhanbarth Prif Ddinesig Caerdydd a Rhanbarth Dinesig Bae Abertawe yng Nghymru i ddatblygu “Cais Twf” i gael ei gymeradwyo gan Lywodraeth y DU. Gwahoddwyd Gogledd Cymru i ddatblygu cais gan Lywodraeth y DU yng nghanol 2016. Mae ymrwymiad y Llywodraeth i gefnogi cais Gogledd Cymru wedi cael ei bwysleisio yn ddiweddar gan Lywodraethau Cymru a’r DU. Mae yna ddisgwyliad fod cynnydd sylweddol yn cael ei wneud er mwyn gorffen y cais yn y flwyddyn ariannol bresennol. Mae Llywodraeth y DU wedi nodi ei fod yn dymuno gweld ‘penawdau telerau’ Cytundeb Gogledd Cymru wedi eu cytuno erbyn Mawrth 2018 ynghyd a datblygiad fframwaith bolisi newydd ar gyfer cefnogi twf yn y rhanbarth, yn ddibynnol ar ddatblygu Cronfa Ffyniant Gyfrannol addawedig i gymryd lle cronfeydd strwythurol yr Undeb Ewropeaidd.

Bydd hi’n anghenrheidiol i drefniadau sicrhau bod anghenion ardaloedd gwledig (megis Ynys Môn) yn cael sylw effeithiol, yn parhau i roi pwysau a blaenoriaeth ar gefnogi a chynorthwyo ardaloedd ble mae perfformiad economaidd a safon byw yn is na’r cyfartaledd derbyniol, na ardaloedd fwy ffynnianus. Mae CSYM angen cydweithio, cymryd rhan, hysbysu’n llawn a dylanwadau prosesau parhaus (ar lefelau rhanbarthol a chenedlaethol) er mwyn sicrhau bod anghenion yr ynys, ag ardaloedd gwledig yn benodol, yn cael eu bodloni’n ddigonol drwy bolisiau datblygu rhanbarthol newydd.

2.3 Mae Cais Twf, yn deillio o du fewn i ranbarth, yn gais ffurfiol am fuddsoddiad gan y Llywodraeth ac am drosglwyddiad pwerau datganoledig. Mae’n rhaid i ranbarthau sy’n gwneud cais gael model llywodraethu cyfreithiol, hydwyth ac atebol ar gyfer cynllunio a gweithredu eu strategaeth. Mae disgwyl i ranbarthau fod yn barod i fuddsoddi yn eu strategaethau ochr yn ochr â’r Llywodraeth(au) o ran dosraniad cyfalaf, rhannu benthyciadau cyfalaf, defnydd o dir ac asedau, a hel cymwysterau proffesiynol i’r prosiect. Mae disgwyl iddynt geisio cael cymorth gan y sector breifat i’w ceisiadau, gan alluogi a dylanwadu buddsoddiad sector breifat fel rhan o’u pecyn Cais. Bydd gan bob cais amcanion a thargedau wedi eu trafod. I Ogledd Cymru, Rhanbarth Prif Ddinesig Caerdydd a Rhanbarth Dinesig Bae Abertawe mae’r broses geisiadau wedi ymwneud a Llywodraethau Cymru a’r DU. Mae hyn yn wahanol i Loegr. Mae Cais Rhanbarth Prif Ddinesig Caerdydd wedi ei gytuno. Mae Cais Rhanbarth Dinesig Bae Abertawe wedi gorffen y cam cyntaf o gael ei gymeradwyo ac mae bellach yn ar y cam olaf o gael ei gymeradwyo.

2.4 Mae trafodaethau Ceisiadau Twf yn Lloegr yn arwain at gytundebau ardal benodol, yn aml yn dwyn teitl sy’n cynnwys y gair ‘datganoli’. Mae’r model Cytundeb Datganoli wedi bod yn ddadleuol ar brydiau, yn anad dim oherwydd bod cytuno i gael maer etholedig i’r rhanbarth yn rhan o’r cytundeb. Nid yw’r model cyfansoddiadol hwn yn ofynnol yng

Nghymru. Felly mae'r model Llywodraethu Dewisol (cydbwyllgor) i ddilyn yn fwy confensiynol a chyfarwydd. Mae cytundebau yn cael eu gwneud gydag Awdurdodau Lleol yn cydweithio mewn ardaloedd penodol. Yn Lloegr maent wedi eu seilio ar ardaloedd Partneriaeth Fenter Leol. Yng Nghymru maent wedi eu seilio ar y pedwar ardal bartneriaeth economaidd a ddatblygwyd gan yr awdurdodau lleol ac sydd wedi eu cymeradwyo gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'u cynllun i ddiwygio Llywodraeth Leol. Bydd Llywodraethau Cymru a'r DU yn anelu at gael cydweithrediad agos gyda'r sector breifat a phartneriaid addysg uwch ac addysg bellach yn natblygiad y ceisiadau. Mae ceisiadau a all brofi cefnogaeth y sector breifat a dylanwadu ar fuddsoddiad y sector breifat yn cael eu hannog gan y ddwy Lywodraeth. Mae Cyngor Busnes Gogledd Cymru yn rhan annatod o ddatblygiad y Cais Cytundeb Twf.

2.5 Mae Ceisiadau Cytundeb Twf yn cael eu datblygu mewn pedwar rhan: - yn gyntaf, gwahoddiad i wneud cais; yn ail, trafodaethau anffurfiol rhwng y Llywodraeth a'r ardal benodol ynglŷn â chyfeiriad a hanfodion y cais; yn drydydd, rhan gyntaf y cytundeb a elwir yn benawdau telerau, yn bedwerydd, y cytundeb gorffenedig a chymeradwyo'r cais, ar y cyd rhwng yr awdurdodau a Llywodraethau Cymru a'r DU. Mae cais Gogledd Cymru yng nghamau olaf yr ail ran gyda'r bwriad o gyrraedd cytundeb penawdau telerau erbyn diwedd y flwyddyn ariannol (2017/18).

2.6 Mae cynnwys cychwynnol y Cais Cytundeb Twf yn cyd-fynd gyda'r weledigaeth a'r strategaeth a fabwysiadwyd gan y partneriaid rhanbarthol yn 2016. Pedwar prif thema y Cais yw: -

- Safleoedd strategol ar gyfer gwaith, cysylltiad digidol a thai;
- Isadeiledd trafnidiaeth a gwasanaethau;
- Arloesi a thwf busnes; a
- Sgiliau, diweithdra a diwygio cymdeithasol.
- Mae'r Tîm Cais yn gweithio ar thema ac adroddiad unol er mwyn cyflwyno'r Cais i'r Gweinidogion.

2.7 Bydd y Cais Cytundeb Twf yn rhedeg ochr yn ochr ag ac yn cefnogi: -

- Polisi economaidd a chymdeithasol Llywodraeth Cymru a'r DU;
- Polisi Llywodraeth y DU i ddatblygu ysbryd cystadleuol economi'r Undeb yn dilyn trafodaethau BREXIT;
- Polisi Llywodraeth Cymru ar gyfer llywodraeth ranbarthol a datganoli;
- Strategaeth Ddiwydiannol Llywodraeth y DU;
- Cynlluniau Sector Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru ym meysydd niwclear, ynni, gweithgynhyrchu (modurol ac awyrofodol) a digidol;
- Cynllun Isadeiledd Cymru; a

- Cynllunio a chysylltedd traws-ffiniol e.e Growth Track 360 ac elfennau o Gytundeb Datganoli Partneriaeth Fenter Leol Sir Gaer a Warrington

2.8 Mae'r nodweddion penodol sy'n rhoi cryfder i'n Cais Rhanbarthol yn cynnwys: -

- Datblygu sectorau allweddol fel rhan o economi y DU a byd eang
 - Ynni Carbon Isel ac Ynni Niwclear
 - Gweithgynhyrchu Blaengar
 - Digidol a Chreadigol
- Cysylltedd – yn gorfforol a digidol – ac economi ehangach y DU
- Cefnogi twf cyson busnes brodorol
- Twf cynaliadwy ardal sydd â nodweddion unigryw
 - Twf cynhwysol sy'n dod a buddion i bob rhan o gymdeithas
 - Twf sy'n annog diwygiad cymdeithasol mewn meysydd gan gynnwys diweithdra
- 'Twf Gwyrdd' sy'n annog ac yn galluogi
 - Cynllunio cynaliadwy gan gynnwys trafndiaeth gyhoeddus amlfoddol
 - Diwydiannau ynni carbon isel
 - Twf cyfochrog economïau craidd gan gynnwys twristiaeth ac amaeth.

2.9 Mae swyddogion y Llywodraeth (Prydain a Chymru) wedi pwysleisio y pwysigrwydd o Wylfa Newydd yn y Bid Twf. Mae datblygiad arfaethedig Wylfa Newydd, a'r diwydiant niwclear ehangach yn cael ei adnabod fel sector twf pwysig o fewn Gogledd Cymru. Mae swyddogion Llywodraeth Prydain a Chymru wedi pwysleisio mantieisio i'r eithaf ar graddfa a natur unigryw y cyfleoedd yn ganolog i lwyddiant y bid twf. Mae'r themâu blaenoriaeth nawr wedi eu datblygu i ychwanegu gwerth at buddiannau cyflogaeth a economaidd posib o Wylfa Newydd (ar lefel lleol a rhanbarthol), bydd hyn yn hanfodol yn ystod y broses ddatblygu. Yn ogystal, mae'r berthynas a aliniad rhwng y Bid Twf a'r Cynlluniau sector Niwclear angen cael eu adnabod a'u datblygu. Mae'r Bid Twf a'r Cynlluniau sector Niwclear yn brif ffordd o sicrhau cyllid sector gyhoeddus er mwyn hwyluso, paratoi a sicrhau fod busnesau a pobl yn y rhanbarth yn gallu cymryd mantais llawn.

2.10 Defnyddir y Cais Cytundeb Twf i gael mynediad at arian ar gyfer prosiectau allweddol na fyddent fel arall yn cael eu hariannu gan Lywodraethau e.e. gwaith paratoadol i ddatblygu a datgloi safleoedd gwaith a thair strategol ar gyfer datblygiad ble mae methiant y farchnad yn amlwg, a rhoi pwysau ar Lywodraethau fel eu bod yn ymrwymo i fuddsoddiadau mawr sy'n cael eu trafod ond sydd heb eu sicrhau cyllid eto megis buddsoddiad mewn isadeiledd a gwasanaeth rhyddfrait rheilffyrdd, a

chynlluniau priffyrdd, tu hwnt i'r adnoddau sydd i gael eu datganoli o fewn Cais Cytundeb Twf ei hun.

Datblygwyd Gweledigaeth a Strategaeth Twf y rhanbarth a fabwysiadwyd gan bob Cyngor yn 2016 gan y Bwrdd Uchelgais mewn partneriaeth a'r sector breifat a phartneriaid allweddol eraill. Mae'r Weledigaeth yn llawer ehangach na'r Cais Cytundeb Twf. Mae'r Cais Twf yn gam cyntaf i sicrhau cyllid a phwerau i weithredu Gweledigaeth Twf Gogledd Cymru yn ehangach.

Bydd gan y rhanbarth yr hawl a'r cyfle i weithio tu hwnt i'r Cais i sicrhau ei huchelgeision a hynny dros amser. Bydd y Cydbwyllgor a'r grwpiau swyddogion cefnogol a sefydlwyd i ddatblygu'r Cytundeb Twf hefyd yn gallu manteisio ar gyfleoedd eraill i gefnogi a gwireddu'r weledigaeth a'r strategaeth.

- 2.11 Bydd manylion y Cais Cytundeb Twf yn cael ei rannu'n llawn gyda phob awdurdod, a phartneriaid eraill, i'w gymeradwyo cyn i unrhyw gytundeb gael ei wneud gyda'r Llywodraeth yn y cam Penawdau Telerau.
- 2.12 Gall canlyniadau strategol y Cais Cytundeb Twf gynnwys: -
- Gwerth uwch i safleoedd gwaith a thair strategol (goresgyn methiant y farchnad mewn ardaloedd gwledig fel Ynys Môn);
 - Statws parodrwydd/datblygiad i safleoedd strategol;
 - Mynediad trafnidiaeth e.e. lleihau amseroedd teithio i safleoedd gwaith strategol; ffigyrau defnydd trafnidiaeth i ddangos symudiad moddol i drafnidiaeth gyhoeddus;
 - Buddsoddiad busnes; Twf busnes; Perfformiad busnes;
 - Ffigyrau cyflogaeth yn ôl math/sector/gwerth – newydd ac wedi eu cadw;
 - Ffigyrau sgiliau – yn ôl math/sector/lefel – o'u cymharu â thargedau'r strategaeth sgiliau ranbarthol;
 - Lleihad mewn diweithdra a dibyniaeth ar fudd-daliadau;
 - Cyfartaledd cyfraddau incwm gan gynnwys incwm aelwydydd;
 - Gwerth Ychwanegol Crynswth Rhanbarthol (GYC);
 - Ffigyrau twf tai cynaliadwy; a
 - Darpariaeth ynni amgen ac adnewyddadwy ynghyd a lleihad carbon.
- 2.13 Mae'r gwaith yn parhau gyda chymorth arbenigol Ysgol Fusnes, Prifysgol Bangor i ddatblygu cyfres o fesuriadau perfformiad a thargedau canlyniad wedi eu seilio at ddata a thystiolaeth economaidd. Mae'n debygol y bydd mesuriadau a thargedau yn cael eu gosod fydd yn (1) fyr dymor (2) cronnol a thymor canolig (3) hydredol.

2.14 Gallai gwerth ariannol y cronfeydd newydd, sydd i gael eu sefydlu gan Lywodraethau i gefnogi y Cais Cytundeb Twf a hynny'n unol â phoblogaeth y Rhanbarth o'i gymharu â Rhanbarthau Dinas Caerdydd a Bae Abertawe fod yn oddeutu £240M. Mae mynediad at gronfeydd cenedlaethol eraill megis Cronfeydd Menter a Sector Llywodraeth y Du yn bosib trwy'r Cais Cytundeb Twf. Mae angen i'r Bid Twf ganmol, alinio ag ychwanegu gwerth i'r Cynlluniau Sector Niwclear sy'n cael ei ddatblygu (i gefnogi Strategaeth Ddiwydiannol Llywodraeth Prydain). Drwy Ynys Ynni yn y Cyngor ag y rôl Bwrdd Uchelgais Economiadd Gogledd Cymru, ymgysylltu a thrafod yn parhau gyda swyddogion Llywodraeth a Pŵer Niwclear Horizon er mwyn sicrhau bod ymyriadau arfaethedig yn cefnogi a galluogi busnesau ar yr ynys ag ar draws Gogledd Cymru i fanteisio ar y cyfleon cadwyn gyflenwi.

Bydd cyfraniad Llywodraeth y DU yn cael ei wneud yn bennaf trwy ganiatâd benthyciadau ychwanegol. Mae ystyriaeth fanwl yn cael ei roi i'r ffyrdd gorau o leihau'r perygl o gyflwyno'r partneriaid i gyfrifoldeb ariannol, tra'n uchelgeisiol ynglŷn â sicrhau cyllid newydd, fel rhan o'r cynllun llywodraethu. Nid yw lefel cyfraniad cyllidol gan yr Awdurdodau Lleol (cyfalafm refeniw a benthyg) wedi cael ei drafod nag ei gytuno. Bydd hyn yn hanfodol er mwyn sicrhau cyllid ychwanegol ar gyfer y Bid Twf. Bydd unrhyw gyfraniad cyllidol gan Ynys Môn yn amodol ar thylwyedd prosesau a'r weithdren mewnol (cyn i Sgrwtini a Pwyllgor Gwaith gysidro).

Bydd Llywodraeth y DU yn disgwyl i Lywodraeth Cymru buddsoddi arian cyfatebol a nhw yng Ngogledd Cymru. Bydd y ddwy Lywodraeth yn trafod maint eu buddsoddiad yng Nghytundeb Twf Gogledd Cymru. Fel rhan o'r pecyn bydd y Sector Breifat hefyd yn ychwanegu at y Bid Twf.

2.15 Fel rhan o'r Cais bydd y rhanbarth yn gofyn am gyfrifoldebau a phwerau datganoledig gan y ddwy Lywodraeth. Mae hwn yn waith sy'n mynd yn ei flaen ac mae'n rhan ddadleuol o'r trafodaethau gyda'r Ddwy Lywodraeth. Fel enghraifft: -

- Comisiynu trafndiaeth a chyfrifoldebau a phwerau gweithredu;
- Rheoli cefnogaeth ranbarthol i sectorau busnes ar gyfer strategaeth marchnata, twf ac allforio;
- Cadw cyfran o dwf y gyfradd dramor genedlaethol (cyfraddau busnes) ar gyfer buddsoddi yn y strategaeth fel rhan o gyfraniad ariannol ar y cyd llywodraeth leol; a
- Swydd oddi mewn i'r adran Gwaith a Phensiynau i reoli rhaglenni nôl i waith.

Mae Llywodraeth Cymru yn barod i drafod cadw cyfran o'r twf cyfradd busnes ar bob cytundeb twf yng Nghymru.

Mae trafodaethau yn mynd rhagddo gyda Llywodraethau Prydain a Chymru ar y talidau ychwanegol am gynnal datblygiad niwclear newydd. Yn Lloegr, mae cadw ardrethi busnes yn cael ei adnabod fel mecanwaith posib i gyflawni'r taliad ychwanegol. Bydd taliad tebyg ei angen ar gyfer Wylfa Newydd, er gall modd cyflwyno'r mecanwaith fod yn wahanol.

Bydd y gofynion datganoli argymhelledig terfynol yn cael eu rhann'n llawn gyda'r cynghorau, a phartneriaid eraill i gael cymeradwyaeth ffurfiol cyn y cam penawdau telerau.

2.16 I Ogledd Cymru mae yna ddisgwyliad Llywodraethol ar ran y ddwy lywodraeth y bydd yno gynllunio strategol agos ar y cyd gyda Gogledd Orllewin Lloegr a gyda rhwydwaith ehangach y Pwerdy Gogleddol. Mae ein gweledigaeth a'n strategaeth yn adeiladu ar y cysylltiadau cryf a chynllunio ar y cyd oddi mewn i'r rhanbarth, trwy waith Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a phartneriaethau traws-ffiniol megis Cynghrair Merswy Dyfrdwy. Mae'r ail wedi galluogi cydweithio gyda Phartneriaeth Menter Leol Sir Gaer a Warrington, Merseytravel, a rhwydwaith ehangach y Pwerdy Gogleddol. Mae Ceisiadau Twf Gogledd Cymru a Phartneriaeth Menter Leol Sir Gaer a Warrington yn cael eu datblygu ar y cyd ac mae eu llwyddiant yn ddibynnol ar ei gilydd. Mae Gogledd Cymru hefyd yn gwneud cyfraniad i strategaeth ehangach rhwydwaith y Pwerdy Gogleddol, er enghraifft trwy enwebu safleoedd strategol da ar gyfer twf busnes a buddsoddiad mewnol. Mae isadeiledd a chysylltedd ffyrdd a rheilffyrdd, a chynllunio trafnidiaeth ehangach gan gynnwys llwybrau bysiau, yn ganolog i Strategaeth Twf Gogledd Cymru. Mae cynllun Growth Track 360 yn gwneud y ddatl dros fuddsoddiad rheilffordd draws ffiniol ac mae'n gweithio ei ffordd trwy gamau achos a phenderfynu'r Llywodraeth. Mae Llywodraeth Cymru gyda Symud Gogledd Cymru Ymlaen – Ein Gweledigaeth i Ogledd Cymru a Metro Gogledd Ddwyrain Cymru yn cefnogi amcanion trafnidiaeth y rhanbarth a thrafnidiaeth weithiol draws ffiniol.

2.17 Yn ychwanegol i Gogledd Orllewin Lloegr bydd angen sefydlu partneriaeth trawffiniol effeithiol gyda Iwerddon a Chanolbarth Cymru. Bydd angen cymryd mantais llawn ar Borthladd Rhyngwladol Caergybi, arallgyfeirio i gymryd mantais a ymateb i gyfleoedd cadwyn gyflenwi newydd, gan ymateb i heriau (risgiau a chyfleoedd) a fydd yn cael eu creu gan Prydain yn gadael yr UE. Hefyd dylai'r rhanbarth edrych tua'r De, cydnabod ei fod yn rhan o ardal gweldig mawr, gyda'r busnesau, diwylliant a ffordd o fyw yn cael eu gwarchod ag eu cynnal er mwyn ffynnu yn wyneb ansicrwydd sylweddol sy'n cael eu creu gan Brydain yn gadael yr UE.

2.18 Nid oes gan y rhanbarth y gallu i reoli cam nesaf datblygiadau a thrafodaethau'r cais. Hyd yn hyn mae'r gwaith o ddatblygu'r cais wedi cael ei wneud ar y cyd gan

rwydwaith broffesiynol yn cefnogi Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, y Grŵp Rheoli Rhaglen gyda swyddogion unigol yn cymryd rhan flaengar ar ran y Grŵp. Mae hyn wedi creu pwysau ar y swyddogaeth Datblygu Economaidd tra hefyd yn ymgymryd â dyletswyddau dydd i ddydd. Mae'r ymgais hwn ar y cyd wedi cael ei gefnogi gan nifer fechan o swyddogion rhanbarthol cyflogedig wedi eu cefnogi gan gyllid o'r Bwrdd Uchelgais Economaidd ac o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC). Bydd gofyn i'r partneriaid rhanbarthol wneud buddsoddiad mewn adran weithredol ranbarthol er mwyn cwblhau'r Cais ac i reoli ei weithrediad yn y tymor hirach. Yn dilyn cytundeb penawdau telerau gyda Llywodraethau bydd y prosiectau oddi mewn i'r Cais yn gorfod cyrraedd safonau Cynllun Busnes pum-achos y llywodraeth i sicrhau diwydrwydd priodol. Bydd hwn yn gam dwys yng nghynllunio'r prosiect, bydd rhaid iddo ddechrau cyn diwedd blwyddyn galendr 2017 ac ni fydd gan y rhanbarth y gallu angenrheidiol heb adnoddau ychwanegol dros dro. Felly mae yno argymhelliad fod cyfraniad ariannol blynyddol yn cael ei wneud gan bob partner rhanbarthol allweddol.

3. Y Model Llywodraethu Dewisiol

3.1 Mae nifer o fodelau llywodraethu ar gael i'r chwe cyngor. Fe allai'r model awdurdod cyfunol sy'n tyfu mewn poblogrwydd yn Lloegr fod yn bosibl yn y dyfodol, ond ar hyn o bryd nid oes gallu i ddeddfu ar y model hwn yng Nghymru. Y model llywodraethu dewisiol sy'n cael ei argymhell gan arweinwyr a phrif swyddogion y cynghorau, ac sy'n cael ei gefnogi'n anffurfiol gan weision sifil Llywodraeth Cymru, Swyddfa Cymru, ac adrannau Llywodraeth y DU yw Cydbwyllgor statudol.

3.2 Mae'r cydbwyllgor statudol yn fodel adnabyddus a dibynadwy. Er hyn mae'n fodel cyfyngedig. Er mwyn cefnogi'r cydbwyllgor bydd angen enwebu llety-awdurdod i ddarparu cefnogaeth gyfreithiol, ysgrifenyddol a gweinyddol a bydd angen enwbebu un awdurdod neu fwy i groesawu'r swyddogion proffesiynol fydd yn rheoli'r rhaglenni a phrosiectau i weithredu'r Cais Twf. Efallai y bydd hefyd angen i'r cydbwyllgor a'i adnoddau cefnogol weithredu prosiectau cydweithredol eraill a gytunwyd gan y cynghorau. Nid yw'r llety-gyngor wedi ei ddewis etop.

Mae Cydbwyllgorau yn fodel cyfarwydd yn y rhanbarth gyda Chonsortium Gwella Ysgolion Gwe a Phrosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru yn esiamplau diweddar. Esiampl berthnasol o'r gorffennol yw Taith, yr hen gonsortium cynllunio trafnidiaeth.

3.3 Mae amlinelliad o'r cylch gorchwyl arfaethedig, sy'n cael eu datblygu mewn manylder gan rwydwaith Penaethiaid y Gwasanaethau Cyfreithiol gyda chyngor arbenigol ac annibynnol Cyfreithwyr Pinsent, i'w weld isod.

Bydd y cydbwyllgor angen cyfansoddiad, a fydd yn cynnwys cylch gorchwyl o'i weithgareddau, a bydd wedi ei gynnal gan Gytundeb Rhyng-Awdurdod.

Mae Cytundeb Rhyng-Awdurdod yn gytundeb ar y cyd sy'n gosod: -

- Sut fydd y cydbwyllgor yn cael ei lywodraethu;
- Cyfyngiadau ar allu'r cydbwyllgor i wneud penderfyniadau ynghyd a materion sydd wedi eu cadw i gynghorau unigol eu cymeradwyo;
- Rôl llety-awdurdod;
- Sut fydd cyfraniadau ariannol i'r cydbwyllgor ac i'r llety-awdurdod yn cael eu penderfynu;
- Sut fydd peryglon a buddion yn cael eu rhannu.

3.4 Aelodaeth argymelliedig, ffurfiol a chraidd y cydbwyllgor fydd arweinydd pob un o'r chwe cyngor. Byddai gan bob arweinydd ddirprwy enwebedig, a byddai'r pwyllgor yn cael ei gynghori gan brif weithredwyr ac aelodau proffesiynol blaen eraill.

Mae'r opsiwn yn bodoli i'r cydbwyllgor benodi cynghorwyr wedi eu cyfethol o gyrrff allweddol, yn bennaf:-

- Cyngor Busnes Gogledd Cymru;
- Addysg Uwch (Prifysgolion Bangor a Wrecsam-Glyndwr); ac
- Addysg Bellach (Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo Menai).

Byddai cynrychiolwyr y cyrrff yn ymuno a'r Pwyllgor mewn modd cynghorol a heb bleidlais.

Bydd angen i'r model llywodraethu fod yn gyfreithiol, weithredol a chredadwy. O ystyried y byddai sectorau busnes, addysg bellach ac addysg uwch yn randdeiliaid allweddol mae'n bwysig ac yn argymelliedig eu bod yn cael eu gwneud yn rhan o'r aelodaeth ar gyfer ymarferoldeb a hygyrdd gydag arianwyr.

Mae'r model argymelliedig a'i swyddogaethau yn cyd-fynd a'r model a gynigwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer llywodraeth ranbarthol yn ei phapur gwyn ar ddiwygio llywodraeth leol. Felly mae'r model wedi ei ddiogelu rhag deddfwriaeth ddisgwyliedig sydd i ddod o Lywodraeth Cymru.

Rhagwelir, yn ddibynnol ar ddeddfwriaeth newydd gan Lywodraeth Prydain, bydd gweithio'n ranbarthol yn orfodol mewn meysydd allweddol megis datblygu economiadd, defnydd tir strategol drwy Cynllunio a trafndiaeth strategol. Yn ei

gyhoeddiad diweddar amlinellodd y Ysgrifennydd Cabinet y gall y meysydd yma eu ymgymryd ar lefel Gogledd Cymru yn y dyfodol, gyda lle ar gweithio'n is-ranbarthol drwy pwyllgorau gweithredu ar y cyd.

Bydd perthynas weithio agos gyda Phartneriaeth Menter Leol Sir Gaer a Warrington yn bwysig a bydd cydweithio ar draws y ffin yn cael ei gynnal trwy Gynghrair Merswy Dyfrdwy a chyfryngau eraill sy'n bodoli megis Tasglu Rheilffyrdd Gogledd Cymru a Merswy Dyfrdwy, sy'n arwain strategaeth Growth Track 360.

Yn ychwanegol, mae'r effaith o adael yr UE ar y bartneriaeth trawsffiniol gyda Iwerddon, Porthladd Caergybi, cyfleoedd masnachu, ag yr economi ymwelwyr angen cael ei fonitro. Mae Porthladd Caergybi yn debygol o barhau i chwarae rôl allweddol yn economi Ynys Môn ag angen y statws a proffil priodol yn y Bid Twf. Mae camau anghenrhidiol i ddiogelu buddiannau presennol, a chymryd mantais o rai newydd, angen eu cysidro a'u symud ymlaen unwaith bod fwy o eglurder ar y sefyllfa.

Amlinelliad o Gylich Gorchwyl y Cydbwyllgor

- 1) Gweithgarwch
- 2) Strategaeth
- 3) Blaenoriaethu
- 4) Cynrychiolaeth
- 5) Perfformiad
- 6) Cyfrifoldeb

Cylch Gorchwyl 1: Gweithgarwch

- Strategaeth a chynllunio twf economaidd
- Blaenoriaethu a chynllunio isadeiledd
- Pennu a chynllunio defnydd tir strategol
- Cynllunio a chomisiynu trafndiaeth
- Strategaeth cynllunio a chomisiynu sgiliau
- Eraill i gael eu hychwanegu wrth i bwerau gael eu datganoli

Cylch gorchwyl 2: Strategaeth

- Gosod cyfeiriad strategaeth ranbarthol
- Aseiad cyson o anghenion tystiolaethol y rhanbarth a chyfle i gynnal y strategaeth
- Gosod blaenoriaethau a chynlluniau buddsoddi i ddarparu'r strategaeth

Cylch Gorchwyl 3: Blaenoriaethu

- Blaenoriaethu cynlluniau cyfrannol
- Datblygu achos busnes a gwneud achos dros gynlluniau wedi eu blaenoriaethu.
- Blaenoriaethu ac amlinellu buddsoddiad
- Sicrhau cytundebau buddsoddiad

Cylch Gorchwyl 4: Cynrychiolaeth

- Ymrwymiad a rheoli perthynas gyda phartneriaid rhanbarthol
- Ymrwymiad a rheoli perthynas gyda phartneriaid traws ffiniol
- Dadlau a lobio gyda Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU, Gweinidogion a grwpiau gwleidyddol
- Perthynas gyhoeddus a chyfryngol ynghyd a phroffil

Cylch Gorchwyl 5: Perfformiad

- Rheoli rhaglen a gweithredu'r strategaeth
- Goruwchwilio perfformiad yn unol â thargedau cynnydd allweddol a mesuriadau canlyniad
- Sicrhau rheoli rhaglen strategol, datblygiad prosiect a rheoli adnoddau i weithredu cynlluniau cyfrannu.

Cylch Gorchwyl 6: Cyfrifoldeb

- Adrodd yn ôl i'r chwe awdurdod lleol
- Adrodd yn ôl i'r partneriaid rhanbarthol ar berfformiad, perfformiad buddsoddiad a rheoli peryglon
- Adrodd yn ôl i Lywodraeth Cymru ar berfformiad a'r defnydd effeithiol o'u buddsoddiad
- Adrodd yn ôl i Lywodraeth y DU ar berfformiad a'r defnydd effeithiol o'u buddsoddiad

4. Cyfyngiadau Gwneud Penderfyniadau a Materion wedi eu cadw

4.1 Enghreifftiau o benderfyniadau fydd wedi eu cadw i gynghorau unigol eu cymeradwyo yw: -

- Cytundeb o weithgarwch i gael ei roi i'r cydbwyllgor;
- Cytundeb o gyfraniadau cyllideb flynyddol i'r cydbwyllgor ac i'r llety-awdurdod;
- Cytundebau buddsoddiad a benthygiad a lefelau agored i beryglon; a
- Dosbarthiad tir ac asedau eraill i gael eu rhannu.

4.2 Mae cyfansoddiad manwl yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd a bydd wedi ei orffen ac yn barod i gael ei adolygu yn fuan. Mae'r cytundeb rhyng awdurdod manwl yn cael ei ddatblygu ar y cyd. Mae cyfreithwyr Pinsents wedi cael eu cyflogi i weithredu fel cynghorwyr arbenigol ac annibynnol wrth lunio cyfansoddiad y cydbwyllgor a'r cytundeb rhyng awdurdod. Mae'r Gwaith hwn yn cael ei arwain gan benaethiaid gwasanaethau cyfreithiol y chwe cyngor gyda mewnbwn gan y rheolwyr cyllid/swyddogion adran 151. Bydd Prif Weithredwyr neu eu dirprwyon yn gweithredu fel cynghorwyr i'r cydbwyllgor. Bydd y Grŵp Rheoli Rhaglen (GRhRh) yn cael ei gyflogi fel grŵp gweithredol proffesiynol a fydd yn rhoi cymorth a chynngor i'r cydbwyllgor, ac a fydd yn gyfrifol am reoli rhaglen broffesiynol y cais unwaith y bydd wedi cael ei gymeradwyo. Mae'r GRhRh, fel y disgrifiwyd eisoes, yn grŵp o arbenigwyr proffesiynol o arweinwyr datblygiad economaidd a swyddogion eraill o'r chwe cyngor a phartneriaid allweddol, sydd wedi cefnogi'r Bwrdd Uchelgais Economaidd ac wedi arwain y gwaith ar y Cais Cytundeb Twf.

4.3 O ystyried pwysigrwydd isadeiledd a gwasanaethau trafndiaeth i'r strategaeth mae disgwyl i'r cydbwyllgor ffurfio is-bwyllgor Trafndiaeth arbenigol o'r cychwyn. Aelodau'r is-bwyllgor hwn fyddai aelodau cabinet gweinyddiaeth drafnidiaeth y chwe cyngor gyda phartneriaid eraill yn cael eu gwahodd i roi cynngor fel bod angen. Gallai fod a llety-awdurdod gwahanol i'r un fydd yn croesawu'r cydbwyllgor.

4.4 Bydd angen rhoi ystyriaeth i'r model mwyaf effeithiol a gwerthfawr ar gyfer adolygiad ac archwiliad. Yn y cam hwn, bydd angen dibynnu ar archwiliad lleol i adolygu'r trefniadau ar gyfer y Cais Cytundeb Twf wrth iddynt ddatblygu. Bydd opsiwn ar gael yn ddiweddarach i ystyried model rhanbarthol ar gyfer adolygiad ac archwiliad, efallai gan ddefnyddio chwe cadeirydd priod bwyllgorau'r awdurdodau lleol.

4.5 Bydd angen newid rôl ranbarthol Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru er mwyn addasu trefniadau llywodraethu newidiol ar gyfer y cytundeb Twf a phrosiectau rhanbarthol eraill posib. Mae'r Bwrdd Uchelgais yn gefnogol o'r newidiadau ac mae yn hollol gefnogol o'r Cais Cytundeb Twf Economaidd. Mae yno hefyd awydd cryf i gadw brand Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru sydd wedi arwyddo y rhan fwyaf o'r gwaith datblygu economaidd rhanbarthol a hefyd Partneriaeth Dysgu a Sgiliau Rhanbarthol Gogledd Cymru sydd wedi ei ariannu gan Lywodraeth Cymru.

Mae gwaith ar gyfansoddiad diwygiedig a cylch gorchwyl ar gyfer Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru yn cael ei wneud fel rhan o'r gwaith a ddisgrifiwyd yn 2.07 uchod.

Gallai'r Bwrdd Uchelgais Diwygiedig arwain at: -

- Aseidiadau rhanbarthol o anghenion a chyfluoedd er mwyn llywio strategaeth;
- Datblygiad syniadau prosiect i gael eu hystyried; ac
- Adolygiad trawstoriadol ac aseiad o gynnydd ac effaith ar bwyntiau allweddol o ddarparu'r strategaeth.

Mae'n cael ei gynnig y byddai'r Bartneriaeth Sgiliau a Dysgu Rhanbarthol bresennol hefyd yn dod o dan arweiniad strategol y cydbwyllgor yn y model llywodraethu arfaethedig.

5. Goblygiadau Adnoddau

- 5.1 Dim yn uniongyrchol yn y cam cynnar hwn heblaw am wneud cyfraniad ariannol blynyddol o £50 mil o gyllidebau 2017/18. Bydd hyn yn ychwanegol i'r cyfraniad £40,000 y flwyddyn tuag at Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Bydd yna gostau cyllidol ychwanegol yn gwasanaethu cydbwyllgor, a chostau mwy sylweddol ar gyfer rheoli'r rhaglen a'r prosiect ac i ddatblygu a darparu'r strategaeth o fis Ebrill 2018. Rydym wedi dymuno mwy o eglurder ar sut bydd y cyfraniad yma yn cefnogi gweithgareddau'r bid.
- 5.2 Bydd hefyd angen cysidro trefniadau staffio'r dyfodol gyda'r "Hwb Twf" Rhanbarthol (lleoliad heb ei benderfynnu eto), a fydd angen i swyddogion a fydd o bosib yn cael secondiad i ymgymryd a materion a gweithgareddau pendodol ar y Bid.
- 5.3 Mae costau cyllidol posib yn cael eu hasesu gydag ystyriaethau manwl yn cael eu rhoi i sut all y partneriaid leihau eu hymrwymadau a'u cysylltiad â risg ariannol fel rhan o drafodaethau'r Cais Cytundeb Twf. Bydd cynlluniau cyllido yn cael eu datblygu ar aseiad achos busnes trylwyr a fydd yn ceisio sicrhau buddion i'r economi sydd yn llawer mwy na chostau buddsoddiad.
- 5.4 Fel rhan o Gytundeb Twf bydd gofyn i Lywodraeth y DU ad-dalu cyfran gychwynnol y cyllid a fenthycwyd ar gyfer cynigon a gymeradwywyd. Hyd yn hyn mae'r mwyafrif o gytundebau wedi ymwneud a Chymeradwyaeth Benthyc y Trysorlys a pheth datganoli o gyllid buddsoddi Llywodraeth y DU sy'n bodoli i gael ei integreiddio gyda chyllid lleol sy'n bodoli ar gyfer cael gwerth gwell i raglenni integredig. Yng Nghymru mae gwariant lleol yn cynnwys buddsoddiad cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer rhaglenni penodol.
- 5.5 Byddai dirprwyo cyfran o dwf cyfraddau busnes i awdurdodau lleol yn darparu

ffynhonnell ar gyfer buddsoddiad

5.6 Mae Ceisiadau Cytundeb Twf mewn mannau eraill gan gynnwys Partneriaeth Bae Abertawe, sydd yn gymhariaeth ddefnyddiol, yn gosod cynsail ar gyfer cyllido.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Gwneud dim – mae'r opsiwn hwn wedi ei wrthod oherwydd bod yn rhaid i'r cytundeb Bid Twf gael cefnogaeth y chwe Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru er mwyn symud ymlaen.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'n hollbwysig bod pob un o'r 6 Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru yn cael eu hysbysu a chefnogi'r Bid Twf Economaidd Gogledd Cymru.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

YDI

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

YDI

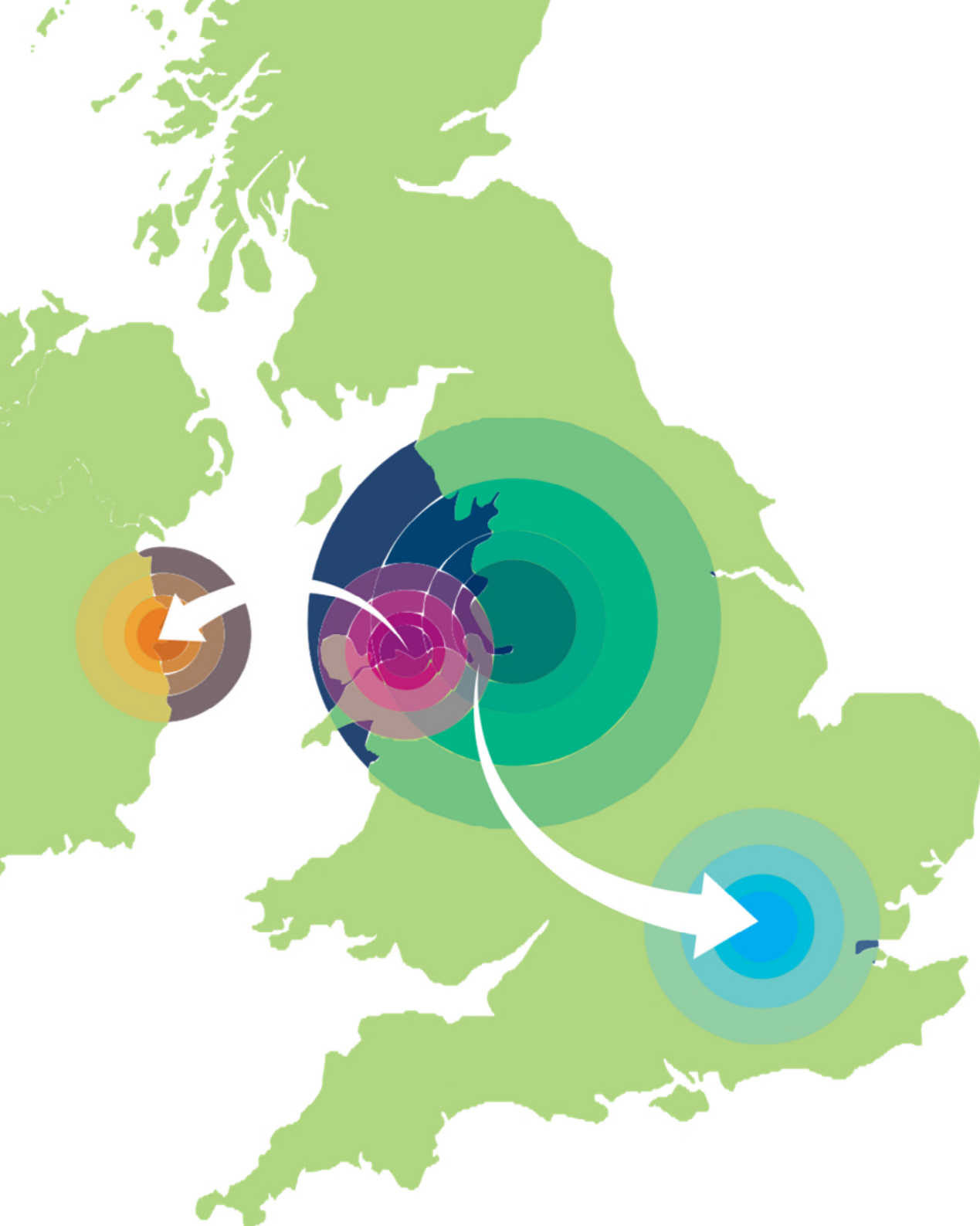
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Mae'r Adran Datblygu Economaidd wedi bod yn cynorthwyo'r Arweinydd a Prif Weithredwr i ddatblygu Weledigaeth Twf a'r Bid am nifer o fisoedd. Rydym yn gefnogol i egwyddor y Cais Twf a gwelwn hyn fel y cam naturiol, nesaf tuag at ffordd ranbarthol fwy blaengar ac rydym yn cydnabod adnoddau sy'n lleihau. Drwy chwarae rôl ganolog wrth ddilyn y bid, bydd yn sicrhau bod Ynys Môn yn elwa o unrhyw fuddsoddiad.
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	Priffyrdd: Mae'n rhaid i Borthladd Caergybi a'r Morglawdd gael blaenoriaeth o fewn y Cais Twf. Mae angen ystyriaeth ddyledus ar y 3ydd Groesfan hefyd.

F - Atodiadau:
A - Gweledigaeth ar gyfer Economi Gogledd Cymru

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Gweledigaeth ar gyfer Twf yr Economi yng Ngogledd Cymru

“Rhanbarth hyderus,
cydlynol sydd â thwf
economaidd
cynaliadwy, sy'n elwa
i'r eithaf o lwyddiant
sectorau economaidd
gwerth uchel a'i
gysylltiad ag
economïau Pwerdy'r
Gogledd ac Iwerddon.”

GWELEDIGAETH AR GYFER GOGLEDD CYMRU

Gweledigaeth sengl, gyd-gysylltiedig yw hon ar gyfer twf economaidd a chyflogaeth i Ogledd Cymru. Fe'i cyflawnir drwy gydweithio a gweithio mewn partneriaeth, gyda'r sector preifat yn chwarae rhan bwysig ac ymagwedd "*Tîm Gogledd Cymru*", yn adeiladu perthnasau economaidd agos gydag ardaloedd cyfagos.

Bydd yn creu' amodau priodol i gefnogi darparu blaenoriaethau Isadeiledd Cenedlaethol Llywodraeth y DU yng ngogledd Cymru hefyd, yn benodol Wylfa Newydd - sy'n un o'r buddsoddiadau sector preifat mwyaf yn y DU - a'r prosiect moderneiddio'r rheilffyrdd o Crewe i Gaergybi, a fydd yn cynnwys trydaneiddio.

Cyflwynir ein huchelgais ar gyfer gogledd Cymru yn 2035 yn adran 2 y papur hwn, tra bod adrannau 3 a 4 yn nodi ein Strategaeth a'n Cynllun Gweithredu Prosiectau i ddarparu twf a galluogi i'r sector preifat fuddsoddi a rhoi hwb i gynhyrchiant.

Mae'n bwysig pwysleisio mai pwrpas y papur hwn yw adnabod ein gweledigaeth ar gyfer twf i ogledd Cymru, a threfnu ein Strategaeth a'n pecyn o brosiectau i wireddu'r weledigaeth honno.

Ymchwilir i amrywiol raglenni ariannu er mwyn cefnogi gweithrediad y Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu Prosiectau, yn benodol cynnig Cynllun Twf gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru.

Y Ganolfan Ymchwil i Ynni Solar,
Prifysgol Glyndŵr

Mae nifer o resymau dros fynd ar ôl gweledigaeth o'r fath:

- Gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol gogledd Cymru;
- Cefnogi a chadw pobl ifanc yng nghymunedau'r rhanbarth;
- Mynd i'r afael â diweithdra a seگردod ledled y rhanbarth;
- Cefnogi a galluogi buddsoddiad sector preifat yn y rhanbarth i roi hwb i gynhyrchiant economaidd a gwella perfformiad economaidd a chyflogaeth gogledd Cymru.

GOGLEDD CYMRU YN 2035.....

Gwireddir y weledigaeth drwy glystyrau economaidd gwerth uchel ledled gogledd Cymru.

Bydd gan y **clwstwr ynni** arbenigedd mewn cynhyrchu ynni, technolegau a phrosesau carbon isel, gyda busnesau wedi'u paratoi'n dda i elwa ar gyfleoedd o ganlyniad i fuddsoddiad yn Wylfa Newydd, Adweithyddion Modiwlwr Bychain Trawsfynydd a phrosiectau ynni llanw ac ynni gwynt oddi ar y tir. Bydd gan fusnesau o fewn y clwstwr gysylltiadau cryf gyda chanolfannau ymchwil ynni blaenllaw, yn enwedig yn ardal Pweryd'r Gogledd, er mwyn hwyluso rhannu gwybodaeth yn effeithiol, arloesedd, Ymchwil a Datblygu o ansawdd uchel, a masnacheiddio technoleg.

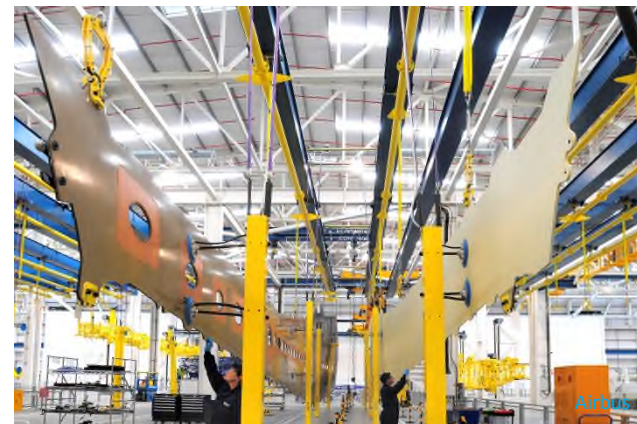
Yn bwysig, gwneir pob ymdrech i elwa ar synergedd gyda gweithgarwch datblygiadau clwstwr y sector ynni mewn rhanbarthau eraill cyfagos, yn enwedig cyfleoedd cadwyni cyflenwi. Bydd gogledd Cymru, ynghyd â'r ardal draws-ffiniol a gogledd-orllewin Lloegr, yn cael eu gosod fel un o leoliadau mwyaf blaenllaw'r DU ar gyfer buddsoddi mewn cynhyrchu ynni a chadwyni cyflenwi yn ymwneud ag ynni, gydag arbenigedd mewn busnes ac academia i achub ar gyfleoedd am y galw byd-eang ar gyfer ynni carbon isel neu dim carbon.

Bydd y **clwstwr gweithgynhyrchu uwch** yn y rhanbarth yn hynod gystadleuol ar y llwyfan byd-eang. Bydd y rhanbarth yn ferw o weithgareddau yn y clwstwr hwn, gan adeiladu ar rwydwaith cryf o

gwmnïau angori gyda phroffil rhyngwladol a mantais gystadleuol o fewn awyrfod, deunyddiau a phrosesau, peirianeg forol ac amgylcheddol, cerbydau modur, electroneg a bwyd.

Cyflenwir y cwmnïau angori yn y clwstwr hwn gan y mentrau bach a chanolig o fewn y rhanbarth sydd ag enw da am ansawdd uchel. Bydd y clwstwr yn elwa o bortffolio o safleoedd datblygu â gwasanaethau da ynghyd ag argaeledd asedau a chyfleusterau gwybodaeth gymhwysol, yn enwedig o fewn addysg uwch. Gyrrir twf yn y clwstwr hwn yn benodol gan y Parthau Menter (megis Parth Menter Glannau Dyfrdwy), ynghyd â buddsoddiad newydd ym Mhorth y Gogledd, Glannau Dyfrdwy; Parc Diwydiannol Wrecsam; Parc Busnes Llanellwy; Parc Bryn Cegin, Bangor a Pharc Cybi, Caergybi.

Bydd y **clwstwr digidol** yn rhan annatod o'r rhanbarth a bydd twf cyflym nifer o fusnesau digidol yn cadarnhau safle gogledd Cymru fel hwb o ragoriaeth technoleg yn y DU.

Bydd y sector digidol amrywiol, yn cynnwys cyfrifiannu perfformiad uchel, dadansoddi data, y cyfryngau, cyfrifiant gwybyddol ac ati, yn allweddol i'r rhanbarth, gan greu sectorau arloesol newydd a chreu ffyrdd newydd o ymgymryd â busnes. Y clwstwr digidol fydd peirianwaith twf yng

ngogledd Cymru, gan adeiladu ar y manteision cystadleuol yn nhermau academia, ansawdd bywyd a phrydferthwch naturiol eithriadol, ac isadeiledd o ansawdd.

Bydd y diwydiannau creadigol, datblygu meddalwedd, technoleg iechyd a gwyddor ariannol oll yn rhan o glwstwr o'r fath, gan fagu eu momentwm eu hunain ar gyfer twf. Bydd ein cryfder mewn technoleg ddigidol yn cael ei yrru gan ymchwil gymwys gref o Brifysgolion a Cholegau Addysg Bellach y rhanbarth gyda pheirianwyr trydanol a meddalwedd yn gyrru'r arbenigedd mewn caledwedd a chyfathrebu diwifr. Bydd rhai safleoedd strategol yn rhoi ffocws ar gyfer gweithgareddau yn y sector digidol, yn benodol Parc Gwyddoniaeth Menai, Parc Technoleg Wrecsam a Pharc Busnes Llanelwy.

Bydd gan y rhanbarth grynodiad uchel o gwmnïau digidol - clwstwr technoleg sylweddol, gan greu 'cyffro' gwirioneddol a fydd yn llwyddo i ysbrydoli pobl ifanc a chreu delwedd o ranbarth modern, eangfrydig ac sydd â chysylltiadau da.

Mae Gogledd Cymru yn economaidd gysylltiedig â **Phwerdy'r Gogledd**. Ni fydd ffiniau gweinyddol yn rhwystr, gydag economi gogledd Cymru wedi'i gysylltu'n annatod a'i alinio'n agos â gogledd-orllewin Cymru.

Bydd cydweithio ar draws ffiniau yn digwydd hefyd wrth gyflwyno prosiectau strategol, megis cludiant, a datblygu clystyrau gwerth uchel allweddol a fydd yn rhoi hwb i berfformiad a chynhyrchiant economaidd.

Mae rhai o'r prosiectau trawsffurfiol allweddol yn y rhanbarth, megis Wylfa Newydd ac Adweithyddion Modiwlwr Bychain Trawsfynydd, yn cynnig synergedd posib anferthol gyda'r clwstwr ynni ym Mhwerdy'r Gogledd, a bydd yn elwa'n uniongyrchol o'r arbenigedd gweithgynhyrchu uwch sy'n bodoli o fewn sefydliadau megis Canolfan Ymchwil

Gweithgynhyrchu Uwch Niwclear sydd yn Sheffield a Dalton Institute Prifysgol Manceinion.

Yn ogystal, bydd y rhanbarth yn elwa o ddatblygu cysylltiadau masnachu, masnachol a busnes gydag Iwerddon. Gwneir y mwyaf o'r buddion economaidd o fod wedi'n gosod rhwng prif ganolfannau economaidd megis Manceinion a Dilyn - gan gynyddu'n hapêl ymhellach fel prif gyrchfan busnes.

Bydd gwella'r isadeiledd cludiant ac economaidd rhanbarthol yn cefnogi twf tai cynaliadwy ac yn gwella mynediad i'r rhanbarth i hyrwyddo'r hyn sydd ganddo i'w gynnig i ymwelwyr. Bydd Gwireddu'r Weledigaeth wedi'i integreiddio mewn cynlluniau ar gyfer cynllunio a datblygu cymunedau cynaliadwy sy'n parchu nodweddion diwylliannol ac ieithyddol unigryw'r rhanbarth.

Bydd gwireddu'r uchelgais hon yn sicrhau y bydd gan ogledd Cymru gynnig rhanbarthol cryf i Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru. Bydd y cynnig hwn yn grynodiad o fusnesau arloesol mewn clystyrau economaidd gwerth uchel wedi'u sefydlu yn y rhanbarth, gan elwa i'r eithaf ar y sail sgiliau lefel uchel, isadeiledd o ansawdd a chysylltiadau ardderchog gyda Phwerdy'r Gogledd. Bydd crynodiad o'r fath yn sefydlu gogledd Cymru fel "Canolfan Ragoriaeth" er mwyn lleoli busnesau mewn clystyrau gwerth uchel ac o ganlyniad, gan roi hwb i lefelau cynhyrchedd y DU a chydbwysu'r economi.

STRATEGAETH I GYFLAWNI'R WELEDIGAETH

Wrth galon y weledigaeth mae'r ysfia i wella **cynhyrchedd, yr awydd i gystadlu a thwf** ledled gogledd Cymru.

Mae wedi'i ddatblygu a'i gytuno arno gan bartneriaeth eang o bobl, sefydliadau a busnesau sy'n rhannu balchder mewn ardal sydd ag asedau, heriau a chyfleoedd unigryw, ynghyd ag uchelgais ar gyfer yr ardal honno.

Bydd y ffocws ar greu'r amodau priodol er mwyn i gystyrau economaidd gwerth uchel megis ynni, gweithgynhyrchu uwch a'r sector digidol ffynnu ac er mwyn rhoi hwb i'r cyfraniad i berfformiad yr economi.

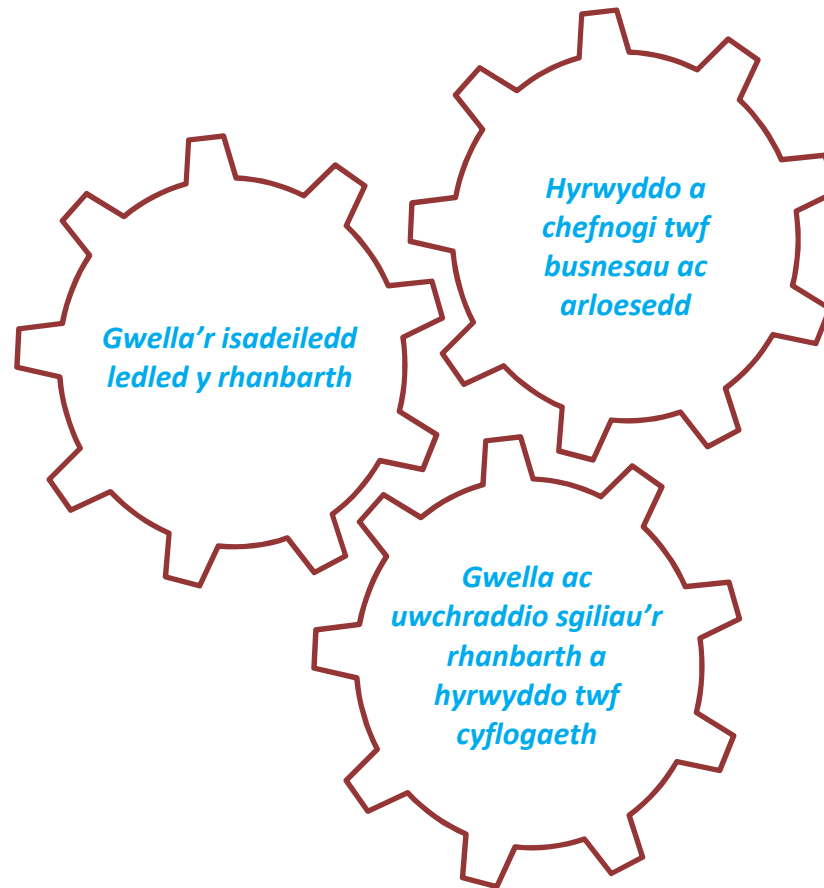
Cyflawnir hyn drwy adeiladu ar gryfderau sylfaenol busnesau presennol a dod dros unrhyw rwystrau a heriau drwy ddarparu pecyn o brosiectau strategol sydd eu hangen er mwyn cael newid cadarnhaol i drawsffurfio'r economi.

Mae cynyddu cynhyrchedd yn nod allweddol. Fodd bynnag, er mwyn cyflawni hyn yn llwyddiannus, a darparu economi mwy llwyddiannus a chytbwys, bydd angen buddsoddiad hirdymor er mwyn mynd i'r afael â heriau hirdymor, yn benodol ym meysydd trafniadaeth, sgiliau a chyflogaeth, cefnogi busnes ac anghenion

tai.

Bydd y Strategaeth y cyflawni'r weledigaeth o gynyddu cynhyrchedd, twf a swyddi drwy ganolbwyntio ar yr isod:

Gwella'r isadeiledd ledled y rhanbarth, yn enwedig trafniadaeth a digidol, er mwyn hwyluso a galluogi buddsoddiad economaidd a gwireddu potensial economaidd gogledd Cymru. Rhaid diweddarau technoleg ddigidol yn sylweddol er mwyn bod yn alluogwr allweddol ar gyfer cynhyrchedd ac yn rhywbeth sy'n gyrru arloesedd a masnachu rhyngwladol. Hefyd, mae angen canolbwyntio ar wella mynediad i safleoedd cyflogaeth, a mynd i'r afael â phroblemau tagfeydd traffig ar rai llwybrau ffyrdd penodol, yn enwedig yn ardal y ffin. Rhaid buddsoddi yn rhwydwaith rheilffyrdd gogledd Cymru hefyd - mae trydaneiddio'r rheilffordd yn flaenoriaeth ynghyd â gwella amllder, cyflymder ac ansawdd y gwasanaethau rheilffordd. Hefyd, rhaid i'r rhanbarth sicrhau bod portffolio o safleoedd datblygu yn bodoli sy'n ymateb i'r farchnad, wedi'u gwasanaethu'n dda, sydd ar gael yn rhwydd ac sy'n bodloni anghenion sectorau a chlystyrau economaidd heddiw ac yfory, yn enwedig ar hyd coridor yr A55. Mae hyn yn hanfodol os ydym am fod yn lleoliad y mae busnesau yn

ei ffafrio a denu buddsoddiad. Bydd gofyn i'r cynnig tai ledled gogledd Cymru - sy'n gydran allweddol o alluogi twf - ymateb i newidiadau demograffig a bodloni anghenion tai ledled y rhanbarth. Bydd angen annog cynlluniau i ddarparu tai o safon ar draws amrediad o ddaliadaethau, sy'n addas ar gyfer amrediad o lefelau incwm a dyheadau yn agos at ganolfannau cyflogaeth mawr.

Gwella ac uwchraddio sgiliau'r rhanbarth a hyrwyddo twf cyflogaeth, gan ganolbwyntio'n benodol ar wella'r cyflenwad o sgiliau uwch yn y clystyrau economaidd gwerth uchel a mynd i'r afael â diweithdra. Rhaid cefnogi cyflogwyr yn y rhanbarth i yrru darpariaeth sgiliau sy'n ymateb i'w hanghenion, gan gadw hyblygrwydd i ymateb i ofynion sy'n newid. Rhaid i ni hefyd sicrhau bod pobl ifanc ac oedolion yn y rhanbarth yn meddu ar y sgiliau y mae cyflogwyr eu hangen a sicrhau bod yr ardal yn darparu cynnig cyflogaeth deniadol i ddenu a chadw gweithwyr, yn enwedig y rheini sydd â sgiliau lefel uchel. Mae'r Ganolfan Gweithgynhyrchu Uwch yng Nglannau Dyfrdwy, y Ganolfan Technoleg Awyrfod ym Mrychdyn a'r Ganolfan Sgiliau newydd ar gyfer Ynni a'r Amgylchedd yn Llangefni yn enghreifftiau o brosiectau allweddol y mae angen eu darparu er mwyn cefnogi'r agenda sgiliau. Bydd rhaid i'r system addysg yn y rhanbarth fod yn fwy seiliedig ar y galw, gan adlewyrchu blaenoriaethau cyflogwyr a sectorau twf yn y cwricwlwm addysg. Rhaid i ni hefyd sicrhau bod y rheini sy'n chwilio am waith yn meddu ar y sgiliau er mwyn cael mynediad i gyflogaeth gynaliadwy, ac mae angen cefnogi'r rheini sydd mewn gwaith i ddatblygu eu potensial. Ymdrinnir â diweithdra drwy ddarparu rhaglenni integredig a

Minesto ynni'r llanw

chydlynol a fydd yn canolbwyntio'n benodol ar anghenion ac amgylchiadau'r unigolyn - gan roi'r hyder a'r gefnogaeth iddynt allu mynd i mewn i'r farchnad lafur.

Hyrwyddo a chefnogi twf busnesau ac arloesedd, yn enwedig mewn sectorau allweddol, a chryfhau cadwyni cyflenwi o fewn y rhanbarth. Mae angen i ni greu amgylchedd cefnogol a chystadleuol iawn i'n busnesau, fel eu bod yn parhau'n wydn ac wedi'u sefydlu'n lleol. Mae'n hanfodol bod y gefnogaeth hon yn cael ei chydlynu'n effeithiol, yn enwedig drwy ymagwedd Tîm Gogledd Cymru. Yn ogystal, bydd cyfle i fusnesau yn y rhanbarth i elwa i'r eithaf ar gynlluniau buddsoddiad sector preifat sylweddol, megis Wylfa Newydd, Parth Menter Glannau Dyfrdwy, Orthios Caergybi, ac mae'n hanfodol y rhoddir y gefnogaeth a'r adnoddau cywir iddynt allu cael mynediad i'r cadwyni cyflenwi perthnasol a chadw gwariant yn y rhanbarth. Rhaid i ni hefyd roi hwb i dwf mewn mentrau ar draws allforio, arloesedd a busnesau newydd, yn enwedig drwy ymyraethau sydd â chyswllt ac ymrwymiad llawn y sector preifat. Rhaid i ni hefyd sicrhau bod y gwasanaethau a'r cyfleusterau priodol ar gael yn y rhanbarth i gefnogi'r sector busnes i gael mynediad i adnoddau Ymchwil a Datblygu, yn benodol o addysg uwch ac addysg bellach. Mae angen mentrau marchnata rhagweithiol hefyd er mwyn denu buddsoddiad newydd, gan adeiladu ar gryfderau lleoliadau amrywiol ledled y rhanbarth, a sefydlu Gogledd Cymru fel cyrchfan allweddol. Yn syml, rhaid i ni gael enw gwell fel lleoliad ardderchog o safon uchel ar gyfer buddsoddiad newydd, yn benodol yn y clystyrau economaidd gwerth uchel.

Rhennir y buddion er mwyn cefnogi twf cynaliadwy'r gwahanol isranbarthau yng ngogledd Cymru.

Rhoddir ystyriaeth yn awr i ffurf o fodel llywodraethu a fydd yn gynhwysol a gyda'r modd o weithredu'n brydlon a chadarn, ynghyd ac ymgymryd â gwaith cyd-gynllunio gyda Phartneriaethau Rhanbarthol fel Sir Gaer a Warrington.

PROSIECTAU STRATEGOL I GYFLAWNI'R STRATEGAETH

Mae portffolio o brosiectau strategol wedi'u hadnabod er mwyn cefnogi'r gwaith i wireddu'r strategaeth. Mae'r prosiectau hyn - sydd oll wedi'u hadnabod fel blaenoriaethau gan bartneriaeth yn cynnwys Awdurdodau Lleol, Llywodraeth Cymru, y sector preifat a Cholegau Addysg Uwch ac Addysg Bellach - wedi'u cynnwys isod dan y penawdau perthnasol.

Dylid nodi bod blaenoriaethau allweddol y chwe Awdurdod Lleol ar gyfer Isadeiledd, Sgiliau a Thwf Busnes wedi'u hymgorffori o fewn y portffolio hwn.

Cynllun Isadeiledd i alluogi twf:

Ffyrdd

- Prosiect Gwella Llwybr yr A55 / A494 (£210m), gwella'r prif fynediad o ogledd Cymru i Bwerdy'r Gogledd*:
 - Gwelliant Aston Hill
 - Ffordd amgen Pont Sir y Fflint
- Gwelliannau Capasiti a Gwytnwch yr A55 (£35m):
 - Materion tagfeydd traffig mewn manau cyfyng allweddol e.e. Helygain ac Abergele
 - Gwelliannau gwytnwch
- Prosiect Gwella Llwybr yr A483 / A5 (£300m), gwella'r prif fynediad o ogledd Cymru i Ganolbarth a De Lloegr*:
 - Cyffordd yr A483 / A55 ym Mharc Busnes Caer
 - Cyffyrdd Canol Tref Wrecsam
 - Cyffyrdd yr A483 / A5 yn Halton drwy Groesoswallt
- Yr A55 ar draws y Fenai (£135m)
- Yr A487 Ffordd Osgoi Caernarfon Bontnewydd (£85m)
- Mynediad Porthladd Caergybi (£10-15m)

	<ul style="list-style-type: none"> • Mynediad lleol i gyfleoedd cyflogaeth
Rheilffordd	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu prosiectws manwl (Growth Track 36) sy'n amlinellu ein huchelgais ar gyfer gwelliannau gwasanaethau rheilffordd a chysylltedd gyda'r HS2 yn hwb Crewe - gan gynnwys cynigion i wella: <ul style="list-style-type: none"> • Gwelliannau amllder a chyflymder y gwasanaeth (£20m - £25m)* • Gwelliannau capasiti y rhwydwaith (£35m)* • Gwelliannau i'r cerbydau • Trydaneiddio'r rhwydwaith (£750m)* • Gwell gorsafoedd yng Nglannau Dyfrdwy
Trafnidiaeth Integredig	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu rhwydwaith trafndiaeth teithwyr rhanbarthol sy'n integreiddio'n llawn yr holl foddau trafndiaeth.
Safleoedd ac Eiddo Strategol	<ul style="list-style-type: none"> • Gwireddu rhaglen wedi'i rheoli sy'n darparu safleoedd cyflogaeth strategol gydag isadeiledd cysylltiedig yn cynnwys mynediad: <ul style="list-style-type: none"> • Porth y Gogledd, Glannau Dyfrdwy (£10m)* • Warren Hall, Brychdyn (£20m)* • Ehangu Parc Technoleg Wrecsam (£10m)* • Ymestyn Stad Ddiwydiannol Wrecsam (£15m)* • Ailddatblygu Ardal Fusnes Wrecsam (£8m)* • Ehangu Parc Busnes Llanellwyr (£10m) • De ddwyrain Abergele (£7m) • Parc Bryn Cegin, Bangor (£3m) • Ehangu Parc Cefni, Llangefni (£5m) • Parc Cybi, Caergybi (£2m) • Ailddatblygu Porthladd Caergybi (£5m) • Safle Ferodo, Caernarfon (£5m) • Canolfan Cynhyrchu Ynni Trawsfynydd (£5m) • Canolfan Awyrofod Eryri, Llanbedr (£6m) • Parc Gwyddoniaeth Menai (£21m)

	<ul style="list-style-type: none"> • Sefydlu Bwrdd Cyflwyno rhanbarthol er mwyn datblygu safleoedd ac eiddo ac adnabod cyfleoedd ariannu arloesol.
Digidol	<ul style="list-style-type: none"> • Hyrwyddo a chyflwyno prosiectau sy'n cynyddu band eang cyflym a rhwydwaith ffonau symudol sy'n galluogi ein busnesau i gael mynediad i farchnadoedd newydd. • Cyflymu datblygiad rhaglen isadeiledd cysylltedd y rhanbarth. • Cefnogi buddsoddiad parhaus yn y rhwydwaith a'r isadeiledd digidol, yn enwedig cysylltedd symudol, a hyrwyddo gweithgareddau i wneud y mwyaf o'r ffaith fod band eang cyflym ar gael. Monitro defnydd a hyrwyddo'r capasiti a ddarperir.
Tai	<ul style="list-style-type: none"> • Mynd i'r afael â rhwystrau allweddol i ddarparu tai, yn enwedig yn Wrecsam a Sir y Fflint, a sicrhau bod digon o dir ar gael ar gyfer datblygiad preswyl i fodloni'r galw a'r angen a amcangyfrifir, yn enwedig ailddefnyddio safleoedd tir llwyd. • Bydd cefnogaeth ar gael i gynorthwyo gyda chostau sy'n gysylltiedig ag adfer safle, darparu isadeiledd galluogi a'r diffyg arian a achoswyd gan fynediad cyfyngedig i arian gan fanciau a sefydliadau.

(* hefyd wedi eu cynnwys yng nghais twf Sir Gaer a Warrington)

Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth i alluogi twf:

	<ul style="list-style-type: none"> • Cyflwyno strategaeth sy'n cynyddu'r defnydd o bynciau STEM i gefnogi'r sectorau ynni, gweithgynhyrchu uwch a digidol yng ngogledd Cymru. • Adnabod galw am sgiliau a gweithio gyda darparwyr o fewn Addysg Uwch ac Addysg Bellach a'r trydydd sector i gefnogi datblygu ac uwch-sgilio'r gweithlu rhanbarthol. • Datblygu mentrau a phrosiectau i hyrwyddo darpariaeth sgiliau ar draws darparwyr addysg a hyfforddiant er mwyn cefnogi blaenoriaethau economaidd rhanbarthol.
--	--

- Cyflwyno prosiectau a rhaglenni penodol er mwyn cefnogi'r sectorau allweddol:
 - Canolfan Ragoriaeth ABWR Grŵp Llandrillo Menai / Horizon a Champws Niwclear yn Llangefni
 - Canolfan Ragoriaeth mewn Ynni Adnewyddadwy ym Mhrifysgol Bangor ac ym Mharc Gwyddoniaeth Menai
 - Canolfan Gweithgynhyrchu Uwch yng Nglannau Dyfrdwy a Labordy Peirianeg a Chynhyrchedd Busnes ym Mhrifysgol Glyndŵr Wrecsam
 - Canolfan technoleg awyrofod ym Mrychdyn
 - Adnodd gwyddonol a thechnoleg newydd ym Mhrifysgol Bangor
- Ariannu gwasanaeth cyngor gyrfaoel ar draws ffiniau i gefnogi'r ddarpariaeth sgiliau.

Cefnogi Cynllun Twf Busnes:

- Datblygu prosiectau sy'n benodol i'r sector sy'n cefnogi twf parhaus y sector Gweithgynhyrchu Uwch, yn enwedig yn y sectorau Awyrofod, Cerbydau Modur, Pecynnu, Niwclear, Deunyddiau Uwch, Bwyd a Diod a Gwyddorau Meddygol.
- Cyflwyno'r prosiectau cynhyrchu ynni ac ynni adnewyddadwy carbon is a gynlluniwyd, ynghyd â hyrwyddo a chefnogi cyfleoedd i ddatblygu prosiectau yn y rhanbarth ymhellach e.e. Parth Arddangos Morol Morlais, Canolfan Ynni Adnewyddadwy Catapult.
- Hyrwyddo datblygiad parhaus y sectorau Cyllid, Busnes, gwasanaeth Creadigol a Digidol dwys a gwerth / gwybodaeth uchel sy'n tyfu yng ngogledd Cymru e.e. Gwasanaethau Ariannol Wrecsam.
- Rhoi hwb i dwf yn ein ffrwd Menter ar draws ffiniau ym maes Allforio / Arloesedd / Cynhyrchedd a Sefydlu Busnesau, drwy becyn o arian ac adnoddau ar gyfer Ymchwil a Datblygu Busnes ac Ymchwil Addysg Uwch ac Addysg Bellach / Recriwtio Graddedigion / Rheoli Allforion / Fflyd Deori 'Pop-up' rhanbarthol.
- Trosoli a phwlio adnoddau presennol sy'n cefnogi datblygiad economaidd drwy sefydlu Hwb Buddsoddi a Chyflymu Twf Gogledd Cymru (Hwb Twf Gogledd Cymru), gan gyd-leoli adnoddau allweddol Llywodraeth Cymru a'r Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru mewn un lleoliad. Yr holl drosolion a chefnogaeth allweddol

mewn un lle - 'tîm Gogledd Cymru'.

- Cefnogi busnesau yn y rhanbarth i gael mynediad i gyfleoedd sy'n deillio o gynlluniau buddsoddi sector preifat a chyhoeddus mawr, yn enwedig drwy'r gadwyn gyflenwi. Mae rhai o'r prosiectau mawr hyn yn cynnwys Wylfa Newydd, Parc Gwyddoniaeth Menai, Parthau Menter, Orthios Caergybi a gwelliannau mawr i'r rhwydwaith ffyrdd.
- Datblygu mentrau newydd i gefnogi cynaladwyedd a gwytnwch y sector adeiladu yng ngogledd Cymru.
- Darparu cefnogaeth ac ysgogiad i gwmnïau angori mawr sydd wedi'u lleoli yng ngogledd Cymru i dyfu a datblygu ymhellach, megis Airbus / JCB / Siemens / Redrow / Moneypenny / Moneysupermarket / Toyota / Kingspan.
- Sefydlu Rhaglen Trosglwyddo Gwybodaeth - cysylltu anghenion byw busnesau gyda chyfleusterau ymchwil ac arbenigedd ledled gogledd Cymru, Merswy Dyfrdwy a rhanbarth ehangach Pwerdy'r Gogledd.
- Datblygu prosiectau i gyflymu masnacheiddio technolegau newydd a chynnyrch sy'n arwain y farchnad, gan roi hwb i dwf arloesedd a chynhyrchedd.
- Buddsoddiad yn y 'Coridor Arloesedd' ledled gogledd Cymru i ehangu a gwella cyfleusterau ac amgylcheddau dysgu, gan helpu i sefydlu Prifysgol Bangor, Prifysgol Glyndŵr, Coleg Cambria a Grŵp Llandrillo-Menai yn benodol fel canolfannau ar gyfer arloesedd, ymchwil a datblygu.
- Elwa i'r eithaf ar enw da'r rhanbarth fel lle ag ansawdd bywyd gwyd, fel cyrchfan twristiaeth antur sy'n adnabyddus ledled y byd ac fel y lleoliad canolog sy'n cysylltu'r Farchnad Wyddelig a'n rhanbarth ehangach o Bwerdy'r Gogledd, drwy sefydlu Cronfa Farchnata Ranbarthol i gefnogi Mewnfuddsoddi a hyrwyddo Twristiaeth (rheolaeth Sector Cyhoeddus/Preifat).

EFFAITH AR BERFFORMIAD ECONOMAIDD Y RHANBARTH

Y gyfradd twf sydd wedi'i ragweld ar gyfer yr economi ranbarthol - yn seiliedig ar dueddiadau presennol - yw 1.9% rhwng 2016 a 2035. Er hynny, fe allwn gyflawni cyfradd twf uwch o weithredu'r Weledigaeth Twf a'r Strategaeth Dwf, a chodi gwerth economi Gogledd Cymru o £12.8 biliwn i £20 biliwn erbyn 2035 - yn cynrychioli cyfradd twf o 2.8%

Byddai gwerth yr economi yn tyfu 56% mewn llai nag 20 mlynedd. Amcangyfrifir y bydd lefelau twf o'r fath yn cynhyrchu o leiaf 120,000 o gyfleoedd cyflogaeth newydd ychwanegol. Mae hyn yn seiliedig ar ystyriaethau sydd wedi'u cynnwys mewn adroddiad annibynnol a gomisiynwyd gan y Bwrdd Uchelgais Economaidd a oedd yn modelu gwahanol senarios o symudiadau mewn GVA yn y dyfodol yng ngogledd Cymru.

Bydd gwelliannau o'r fath mewn twf GVA a chyflogaeth yn lleihau'r bwch allbwn gyda gweddill y DU yn sylweddol

Mae'r ddarpariaeth a ragwelir ar gyfer dyraniadau tai ar hyn o bryd mewn Cynlluniau Datblygu Lleol sydd wedi'u mabwysiadu neu sydd ar y gweill ledled y rhanbarth (sy'n gorffen ar wahanol adegau) yn amrywio o 37,500 o gartrefi i 44,100, sy'n 2,500-3,000 o gartrefi newydd y flwyddyn. Fodd bynnag, mae 13,100 o gartrefi wedi'u cwblhau rhwng mis Ebrill 2007 a mis Ebrill 2015 - y mwyafrif yn ardal Sir y Fflint a Wrecsam. Mae hyn yn dangos fod yn rhaid i'r rhanbarth fod yn fwy uchelgeisiol yng nghynllunio twf tai cynaliadwy.

O ystyried y twf a ragwelir yn y rhanbarth, rhaid i fesurau fod yn eu lle i sicrhau bod cyfyngiadau a rhwystrau'n cael eu gwaredu er mwyn rhyddhau safleoedd dynodedig ar gyfer datblygiadau tai - yn enwedig mewn ardaloedd o dwf cyflogaeth uchel. (Mae'r weithred hon wedi'i chynnwys yn y Cynllun Isadeiledd yn y Strategaeth). Yn ogystal, bydd angen dyraniadau pellach o dir ar gyfer tai wrth i'r Cynlluniau Datblygu Lleol gael eu hadnewyddu o 2021 ymlaen. Mae hyn yn rhoi cyfle i ni sicrhau bod y broses cynllunio defnydd tir yn cael ei hintegreiddio a'i halinio'n agos gyda'n strategaeth twf economaidd.

£7.2bn

gwerth ychwanegol i'r economi ranbarthol erbyn 2035

CYFRIFOLDEBAU NEWYDD I'R RHANBARTH ER MWYN CYFLAWNI

Mae'r rhanbarth wedi'i baratoi ac yn barod i dderbyn cyfrifoldebau a phwerau newydd ar benderfyniadau allweddol sy'n effeithio arno. Bydd hyn yn cefnogi cyflawniad y Weledigaeth a'r Strategaeth Twf, ynghyd â hyrwyddo ffyrdd newydd o weithio a gwella cydlynu gwasanaethau i fusnesau a phobl drwy ymagwedd "Tîm Gogledd Cymru".

Er enghraifft, mae potensial i edrych i mewn i'r isod gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru:

- Integreiddio rhaglenni cyflogaeth a sgiliau ar y lefel ranbarthol - yn benodol rhaglenni DWP a mentrau sgiliau Llywodraeth Cymru sydd wedi'u targedu at y grwpiau "anodd eu cyrraedd" a'r rheini sy'n economaidd anweithredol. Drwy ymagwedd o'r fath, daw cyfle i fynd i'r afael â diweithdra mewn ffordd lawer mwy ystyrlon ac effeithiol, gan deilwra'r Rhaglen Gwaith ac Iechyd newydd i fodloni anghenion gogledd Cymru.
- Cronfa Fuddsoddi wedi'i Gwarantu gan Asedau - Gellid cyflawni hyn pe byddai asedau Awdurdodau Lleol / Llywodraeth Cymru / cyrff cyhoeddus yn cael eu pwlio. Yr hyn sy'n bwysig, er mwyn i'r ymagwedd hon fod yn gwbl effeithiol, yw y byddai rhai o'r pwerau sydd gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd ers dyddiau'r WDA / Awdurdod Tir yn rhoi cyfrifoldebau a phwerau allweddol i'r endid newydd.
- Cynllunio defnydd tir strategol - yn benodol er mwyn cyflawni gwell aliniad rhwng polisïau cynllunio a blaenoriaethau datblygu'r economi. Gellid ymgymryd â'r broses o adnabod

cyflenwad tir sydd ei angen ar gyfer twf tai a thwf economaidd yn fwy rhanbarthol a strategol, ynghyd ag adnabod safleoedd strategol. Mae cyfle yma i gyflawni gwell integreiddiad strategol rhwng cynllunio trafndiaeth, cynllunio economaidd a chynllunio defnydd tir drwy ymagwedd newydd a beiddgar.

- Awdurdod trafndiaeth rhanbarthol gyda'r cyfle i flaenoriaethu cynlluniau ar gyfer ariannu ledled y rhanbarth - gyda'r nod o "alluogi" twf economaidd.
- Tîm cefnogi busnes a masnach - yn gweithio ledled y rhanbarth gydag ymagwedd "tîm gogledd Cymru". Byddai'r tîm hwn yn canolbwyntio'n benodol ar ein sectorau twf a gorchfygu rhwystrau i dwf ac arloesedd. Gallai gynnwys twristiaeth a marchnata hefyd.
- Pwerau cyllidol newydd ar y lefel ranbarthol, yn benodol rhaglen o brosiectau Cyllid Cynyddu Treth a ariannir drwy enillion refeniw treth Ardreth Annomestig Genedlaethol (NNDR) ychwanegol o weithgareddau datblygu'r economi, ynghyd â Chronfa Buddsoddi Ranbarthol i ddarparu arian a chyllid ar gyfer gweithgareddau adfywio ledled y rhanbarth.

Partneriaid allweddol yn uno i gefnogi'r prospectws rheilffyrdd Growth Track 360

Mae gogledd Cymru mewn lle da i dderbyn ystod o gyfrifoldebau newydd, ac mae'n hyderus y bydd y pwerau a ddatganolir i'r rhanbarth - yn dilyn trafodaethau a chytundeb gyda Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru - yn cael effaith gadarnhaol ar gyflawni'r Weledigaeth a'r Strategaeth Twf, gan roi hwb i lefelau cynhyrchedd a gwella rhagolygon cyflogaeth ein trigolion.

Cefnogr y Weledigaeth ar gyfer Twf gan:

Cyng. Dilwyn Roberts, Arweinydd

Cyng. Hugh Evans OBE, Arweinydd

Cyng. Aaron Shotton, Arweinydd

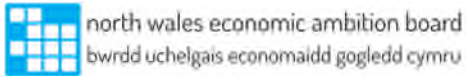

Cyng. Dyfed Edwards, Arweinydd

hefyd

Cadeirydd, Bwrdd Uchelgais
Economaidd Gogledd Cymru

Cyng. Mark Pritchard, Arweinydd

Cyng. Ieuan Williams, Arweinydd

Ashley Rogers, Cadeirydd

David Jones OBE, Prif Weithredwr

Yr Athro Maria Hinfelaar,
Is-ganghellor

Yr Athro John Hughes,
Is-ganghellor

Glyn Jones OBE, Prif Weithredwr

www.northwaleseab.co.uk

Cyswllt: Iwan Trefor Jones ar ran Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru
t. 01286 679162 e. IwanJ@gwynedd.llyw.cymru